

În litigiile referitoare la contractele lor de muncă, membrii personalului navigant au posibilitatea de a sesiza instanța de la locul din care aceștia se achită de cea mai importantă parte a obligațiilor față de angajator

Instanța națională trebuie să stabilească acest loc în lumina tuturor împrejurărilor relevante, noțiunea „bază de reședință” a angajatului constituind un indiciu semnificativ în acest sens

Ryanair și Crewlink sunt societăți cu sediul în Irlanda. Ryanair își desfășoară activitatea în sectorul transportului aerian internațional de pasageri. Crewlink este specializată în recrutarea și formarea personalului de bord pentru companiile aeriene. Între 2009 și 2011, lucrători cu cetățenie portugheză, spaniolă și belgiană au fost angajați de Ryanair sau de Crewlink, și ulterior puși la dispoziția Ryanair în calitate de personal de cabină (însoțitori de zbor și stewarzi).

Toate contractele de muncă erau redactate în limba engleză, erau reglementate de dreptul irlandez și cuprindeau o clauză atributivă de competență în favoarea instanțelor irlandeze. În aceste contracte se prevedea că prestațiile de muncă ale lucrătorilor vizați, în calitate de personal de cabină, erau considerate ca fiind efectuate în Irlanda, întrucât atribuțiile lor erau exercitate la bordul unor avioane înmatriculate în acest stat membru. Aceleași contracte desemnau însă aeroportul din Charleroi (Belgia) ca „bază de reședință” („home base”) a angajaților. Aceștia din urmă își începeau și își încheiau ziua de lucru în acest aeroport și erau obligați prin contract să locuiască la mai puțin de o oră de „baza lor de reședință”.

Întrucât au apreciat că Crewlink și Ryanair erau obligate să respecte și să aplice dispozițiile dreptului belgian și au considerat că instanțele belgiene au competența să le soluționeze cererile, șase angajați au sesizat justiția belgiană în 2011. Cour du travail de Mons (Curtea pentru Litigii de Muncă din Mons, Belgia), care trebuie să își verifice propria competență, a decis să solicite Curții de Justiție să se pronunțe cu privire la interpretarea care trebuie dată, în Regulamentul Uniunii privind competența judiciară în materie civilă și comercială, noțiunii „locul în care angajatul își desfășoară în mod obișnuit activitatea”¹ în contextul specific sectorului navigației aeriene și, mai exact, cu privire la posibila asimilare a acestei noțiuni cu noțiunea „bază de reședință”² în sensul unui Regulament al Uniunii Europene în domeniul aviației civile³.

În hotărârea pronunțată astăzi, Curtea amintește mai întâi că, în ceea ce privește litigiile referitoare la contractele de muncă, normele europene privind competența judiciară au ca obiectiv să protejeze partea contractantă defavorizată. Aceste norme permit printre altele angajatului să își acționeze în justiție angajatorul în fața instanței pe care o consideră ca fiind cea mai apropiată de interesele sale, acordându-i posibilitatea de a formula acțiunea, printre altele, în fața instanțelor din

¹ Articolul 19 punctul 2 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74).

² Această noțiune este definită drept locul din care personalul navigant își începe în mod sistematic ziua de muncă și în care o încheie, în care își organizează activitatea cotidiană și în proximitatea căruia angajații și-au stabilit, pe durata executării contractului de muncă, reședința și sunt la dispoziția transportatorului aerian.

³ Regulamentul (CEE) nr. 3922/91 al Consiliului din 16 decembrie 1991 privind armonizarea cerințelor tehnice și a procedurilor administrative în domeniul aviației civile (JO 1991, L 373, p. 4, Ediție specială, 07/vol. 2, p. 93), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1899/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2006 (JO 2006, L 377, p. 1, Ediție specială, 07/vol. 17, p. 35).

statul membru pe teritoriul căruia este domiciliat angajatorul sau în fața instanțelor din locul în care angajatul își desfășoară în mod obișnuit activitatea.

În continuare, Curtea confirmă raționamentul instanței de trimitere care a considerat în mod întemeiat că nu era opozabilă angajaților o clauză atributivă de competență convenită anterior nașterii litigiilor și care urmărește să le interzică să sesizeze instanțele a căror competență este însă conferită de normele europene în materie.

În ceea ce privește stabilirea conținutului noțiunii „locul în care angajatul își desfășoară în mod obișnuit activitatea”, Curtea face referire la jurisprudența sa constantă potrivit căreia această noțiune se referă la locul în care sau din care angajatul se achită în fapt de cea mai mare parte a obligațiilor sale față de angajator. Pentru a stabili în mod concret acest loc, revine instanței naționale sarcina de a se raporta la o serie de indicii.

În cazul sectorului transportului aerian, trebuie în special să se stabilească în care stat membru este situat locul din care angajatul își efectuează misiunile de transport, cel în care revine după misiunile sale, primește instrucțiunile cu privire la misiunile sale și își organizează munca, precum și locul în care se află instrumentele de muncă. În speță, trebuie să se țină seama de asemenea de locul în care sunt staționate aeronavele la bordul cărora se desfășoară activitatea în mod obișnuit.

În ceea ce privește mai exact eventuala asimilare a noțiunii „locul în care sau din care angajatul își desfășoară în mod obișnuit activitatea” cu noțiunea „bază de reședință”, Curtea precizează că având în vedere metoda bazată pe indicii și pentru a evita realizarea unor strategii de eludare, noțiunea menționată nu poate fi asimilată vreunei noțiuni cuprinse într-un alt act din dreptul Uniunii, inclusiv noțiunii „bază de reședință”, în sensul unui Regulament al Uniunii Europene în domeniul aviației civile.

Noțiunea „bază de reședință” constituie însă un indiciu semnificativ pentru a stabili, în împrejurări precum cele în discuție, locul din care un angajat își desfășoară în mod obișnuit activitatea.

Numai în ipoteza în care, ținând seama de situația de fapt din fiecare speță, cererile ar avea legături mai strânse cu un alt loc decât cel al „bazei de reședință”, ar fi înlăturată relevanța acestuia din urmă pentru a identifica „locul din care un angajat își desfășoară în mod obișnuit activitatea”.

În sfârșit, Curtea arată că împrejurarea potrivit căreia noțiunea „locul în care sau din care angajații își desfășoară în mod obișnuit activitatea” nu este asimilabilă niciunei alte noțiuni se aplică și în ceea ce privește „naționalitatea” aeronavelor. Astfel, statul membru din care un membru al personalului își desfășoară în mod obișnuit activitatea nu este asimilabil nici cu teritoriul statului membru a cărui naționalitate o au aeronavele companiei aeriene respective.

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Instanța națională are obligația de a soluționa cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

[Textul integral](#) al hotărârii se publică pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 3708

Imagini de la pronunțarea hotărârii sunt disponibile pe [„Europe by Satellite”](#) ☎ (+32) 2 2964106